

Innhold

Forord	5
DEL I LOV OG RETT.....	15
Kapittel 1 Tema og formål	17
Kapittel 2 Hva er juss?	19
Kapittel 3 Rettigheter, rettssubjekt og rettsevne	21
Kapittel 4 Rettsregler	22
4.0 Rettsreglenes funksjoner.....	22
4.1 Forskjellen på regel og verdi	24
Kapittel 5 Rett og atferd	26
5.0 Juss som normativt fag.....	26
5.1 Rett og rettsutøvelse.....	26
Kapittel 6 Rettsnormer og andre normer.....	27
6.0 Rett og moral	27
6.1 Rett, skikk og bruk og politiske normer.....	29
Kapittel 7 Rett og makt.....	29
7.0 Rett og tvang.....	30
7.1 Rett som grunnlag for makt	31
Kapittel 8 Rett og livsutfoldelse	32
Kapittel 9 Rett og politikk.....	33
Kontrollspørsmål til del I.....	34

DEL II RETTSSYSTEMET	35
Kapittel 10 Regel eller skjønn?	37
Kapittel 11 Regler består alltid av en ‘hvis’-side og av en ‘så-side’	38
Kapittel 12 Regeltyper	40
12.0 Lovregler	40
12.1 Ulovfestete regler	41
12.2 Primærregler og sanksjonsregler	41
12.3 Handlingsregler og beslutningsregler	42
12.4 Pliktregler og kompetanseregler	44
12.5 Personelle, materielle og prosessuelle regler	45
12.6 Regler og retningslinjer	46
Kapittel 13 Reglens oppbygning	47
13.0 Rettsreglens fragmentariske karakter	47
13.1 Almennlige og spesielle regler	49
13.2 Rettsreglens trinnhøyde	50
Kapittel 14 Rettssystematikk	53
14.0 Privatrett og offentlig rett	53
14.1 Norsk rett, utenlandsk rett og internasjonal rett	56
Kontrollspørsmål til del II	60
DEL III REGELANVENDELSE OG SKJØNNSUTØVELSE	61
Kapittel 15 Å anvende regler, å skape regler og å vurdere reglens godhet	63
Kapittel 16 Hva vil regelanvendelse si?	64
Kapittel 17 Regelanvendelsens tre ledd	66
17.0 Tolking av rettsreglen	67
17.1 Bevisbedømmelsen	67
17.2 Subsumsjon	68

	Innhold	11
Kapittel 18 Forholdet mellom tolking og subsumsjon . . .		72
18.0 Flytende grense.		72
18.1 Likheten med hverdagens tenkemåte		73
Kapittel 19 Hva er skjønnsutøvelse?		75
19.0 Forskjellen på regelanvendelse og skjønnsutøvelse.		75
19.1 Forskjellen på skjønnsutøvelse og subsumsjonsskjønn.		76
19.2 Rettsområder for skjønnsutøvelse		78
19.20 Forvaltningsskjønn.		78
19.21 Domstolsskjønn		79
Kontrollspørsmål til del III		81
DEL IV RETTSKILDELÆRE I FORTYNNING		83
Kapittel 20 Rettskilder og rettskilderegler		85
20.0 Rettskilderegler.		85
20.1 Rettskildefaktorer		88
20.2 Hvorfor går vi veien om regler i rettslige resonnementer?		90
Kapittel 21 Hva vil det si å tolke en lov?		91
21.0 Begrepet tolking		91
21.1 Hvorfor må lover tolkes?		93
21.10 Språklig uklarhet		93
21.11 Andre årsaker til at lover må tolkes		95
21.2 Å forstå lovtekst og å tolke lovregel.		96
21.20 Tolking i snever og i vid forstand.		98
21.21 Forholdet mellom relevansprinsippene og å tolke i snever forstand.		98
21.22 Forholdet mellom vektprinsippene og å tolke i vid forstand.		99
21.23 Forskjellen på å tolke i snever og i vid forstand.		100
Kontrollspørsmål til kapittel 20–21		100

Kapittel 22	Klassisk rettskildelære	101
22.0	Synet på relevans- og vektspørsmålene	101
22.1	Synet på slutningsspørsmålene	103
22.2	Sammenfatning av klassisk rettskildeteori	105
22.3	Tre historier – og deres illustrasjonsverdi	106
22.30	Sykejournalen, passbåten og sjømannen	106
22.31	Hvordan ville disse tilfellene ha blitt løst med klassisk rettskildelære?	107
Kapittel 23	Eckhoffs rettskildeinnsats	111
23.0	Hovedtrekkene i Eckhoffs syn	111
23.00	Positivismekritikken	111
23.01	Bredt rettskildebilde	112
23.02	Større vekt på forarbeider, formål og myndighetspraksis	113
23.03	Faktorene har selvstendig rettskildevekt	114
23.04	Rettskildefaktorene er momenter av varierende vekt	114
23.05	Selv klare lover kan måtte tolkes på tvers av ordlyden	116
23.06	Betydningen til reelle hensyn	116
23.07	Avstandtaken til fasadebegrunnelser	118
23.08	Synet på ærlighet og saklighet	119
23.09	Oppsummering av Eckhoffs rettskildeinnsats	120
23.1	De tre historiene sett i Eckhoffs rettskildebilde	121
23.2	To dommer – og en antagelse	122
	Kontrollspørsmål til kapittel 22–23	126
Kapittel 24	De enkelte rettskildefaktorene	127
24.0	Lovteksten som rettskildefaktor	127
24.1	Lovforarbeidene og etterarbeidene til en lov	131
24.2	Lovformålet	135
24.3	Rettspraksis	136
24.30	Prejudikatsvirkningen	136
24.31	Domstolenes rettsskapende evne	139
24.4	Annen praksis	140

24.5	Rettsoppfatninger	141
24.6	Rettsanvendervurderinger («reelle hensyn») . . .	143
24.60	Terminologivalget	144
24.61	Hvor objektiv eller subjektiv er reelle hensyn?	145
24.62	Hvor åpne er reelle hensyn, og hvilken plass er det for dem i juridisk tolking og rettsanvendelse?	146
	Kontrollspørsmål til kapittel 24	151
Kapittel 25 Tolkingsresultatene 151		
25.0	Presiserende tolking	151
25.1	Å tolke loven på ordet eller på tvers av ordlyden	155
25.2	Antitetisk tolking	157
25.3	Innskrenkende tolking	159
25.4	Utvidende eller analogisk tolking	161
Kapittel 26 Regelkollisjoner 166		
26.0	Begrepet motstrid	166
26.1	Å tolke vekk motstrid	168
26.2	Kollisjonsnormene: Hvilken regel må vike? . . .	170
	Kontrollspørsmål til kapittel 25–26	172
Kapittel 27 Videreføring, modernisering og opposisjon mot tilvant rettskildelære 173		
27.0	Videreføring fra Eckhoff	173
27.1	Forståelige innvendinger mot Eckhoffs beskrivelsesmåte	174
27.2	Misforståtte eller feilslåtte angrep?	176
27.20	Skinnuenighet	177
27.21	Opposisjonen i et nøtteskall	178
27.22	Fellestrekkene til kritikerne	182
27.3	Den hermeneutiske utfordringen	183
27.30	Hermeneutikk i snever og vid forstand	184
27.31	Bakgrunnskunnskapens betydning	184
27.32	Førforståelsens betydning	185
27.33	Helhet og del	186
27.34	Hvor nyskapende er den hermeneutiske tolkingsteorien?	186
	Kontrollspørsmål til kapittel 27	187

Kapittel 28	Internasjonaliseringsinnslag	187
28.0	Er all norsk rett blitt internasjonalisert?	188
28.1	Hvor internasjonale er rettskildereglene blitt?	189
28.2	Rettskildereglene innenfor den internasjonalt baserte norske retten	189
28.3	Norsk rett i tenkelig konflikt med den internasjonalt baserte norske retten	191
28.4	Hvor mye avviker internasjonalt basert norsk rettskildelære fra norsk rettskildelære i sin alminnelighet?	193
	Kontrollspørsmål til kapittel 28	194
Kapittel 29	Rettskildelære i IKT-verden	194
29.0	Særtrekk ved digital lovanvendelse sammenlignet med manuell lovanvendelse	196
29.1	Relevansproblemer	198
29.2	Slutningsproblemer	199
29.3	Vektproblemer	199
29.4	Alt-eller-intet-modell eller å kombinere manuell og digital håndheving?	201
	Kontrollspørsmål til kapittel 29	203
Litteratur		204
Lovregister		208
Domsregister		213
Stikkordregister		214